

Magyar Sion

◆◆◆ ÚJ FOLYAM IV. (XLVI.)
2010/1.

EGYHÁZI TUDOMÁNYOS FOLYÓIRAT

*„Inter persecutiones mundi et consolationes Dei
Peregrinando procurrit ecclesia.”*

(Szent Ágoston, De civitate Dei I. 18,51)

FŐVÉDNÖK

Erdő Péter bíboros, prímás, érsek

FELELŐS SZERKESZTŐ

Székelly János püspök, az Esztergomi Hittudományi Főiskola rektora

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG TAGJAI

Kiss-Rigó László szeged-csanádi megyéspüspök

Ladocsi Gáspár püspök

Beke Margit, az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye

Egyháztörténeti Bizottságának elnöke

Ivan Chalupecký, a Rózsashegyi Katolikus Egyetem

(Katolícka univerzita v Ruomberku) professzora

Cséfalvay Pál, a Keresztény Múzeum igazgatója

Czékli Béla, a Főszékesegyházi Könyvtár igazgatója

Esztó Péterné, az Esztergomi Hittudományi Főiskola könyvtárosa

Gaál Endre, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Vitéz János Karának dékánja

Jozef Hal'ko, a Komenský Egyetem (Univerzita Komenského) docense

Hegedűs András, a Prímási Levéltár igazgatója

Herdics György apát, a *Remény* főszerkesztője

Käfer István, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem professzora, a Szent Adalbert

Közép-Európa Kutatócsoport igazgatója

Németh László, a Pápai Magyar Intézet rektora

Szakál László esperes, a *Remény* főszerkesztő-helyettese

Szelestei Nagy László, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem professzora

<http://magyarsion.szentadalbert.hu>

Kiadja a Szent Adalbert Képzési, Lelkiségi és Konferencia Központ

(2500 Esztergom, Szent István tér 10.) megbízásából

a Glória kiadó (Žiacka 4, 821 06 Bratislava).

ISSN 1337-2491

Esztergom – Pozsony (Bratislava)

♦♦♦ SZÉKELY JÁNOS

Isten egyik legnagyobb ajándéka egy plébániának: egy szíve szerinti pap

Mozaikok az arsi szent plébános életéből¹

A Papság éve alkalmából

1. GYÖKEREK

Vianney Szent János 1786-ban született Dardillyban, egyszerű, szegény, de mélyen hívő családban. Heten voltak testvérek, ő volt a negyedik. A család mindig szívesen látta a szegényeket, gyakran vendégelt meg koldusokat. Így volt a család vendége 1770-ben a szent koldus, Labre Szent József is. A kis Jean Marie gyakran maga is vitt haza koldusokat, hogy ott ételmet kapjanak.

A szegénység szeretetét, az egyszerű emberek iránti érzékenységet magával vitte egy életre. Amikor az arsi plébániára érkezett, a számára odavitt bútorok nagy részét visszaküldte Louise des Garets grófnénak. A lehető legegyszerűbben rendezte be a plébániát, hogy ott a szegények is otthonosan érezzék magukat. Plébánosként is mindig szívesen látott koldusokat, szerette őket behívni, enni adott nekik, cipővel, ruhával látta el őket.

2. EGYHÁZÜLDÖZÉS

Figyelemre méltó, sokat mondó tény ez: a szent arsi plébános az üldözött egyházból, a titkos, földalatti egyházból származik. Gyermek és ifjúkora a francia forradalom és egyházüldözés idejére esik. A Vianney család gyakran adott me-

¹ A cikkhez felhasznált irodalom: ROSSÉ, Gérard, *A szent plébános* (Bécs 1987); NODÉ, Bernhard, *Jean-Marie Vianney* (Salzburg 1959); FROSSARD, André, *Pensées choisies du Saint Curé d'Ars et petit fleurs d'Ars* (Paris 1961); TROCHU, François, *Le Curé d'Ars* (Paris 1935); m. ford.: *Az arsi plébános* (Budapest 1988); JAKUBINYI György, *Annus sacerdotalis* (Gyulafehérvár 2009).

nedéket titkos (a forradalmi alkotmányra való esküt megtagadó) papoknak. Örökre belevésődött Jean Marie lelkébe a titokban, éjszaka megtartott Szentmisék emléke. A papi hivatás gondolata is ezeknek az üldözött papoknak a látán ébred fel benne először. Az első gyónását a szobájukban a „nagy óra alatt” végezte el. Tizenhárom évesen volt elsőáldozó egy titokban tartott Szentmisén egy pajtában. Az ablak alá hatalmas szénásszekeret állítottak, hogy a Köztársaság besúgóinak figyelmét eltereljék. A bérálására csak huszonegy éves korában került sor, amikor az üldözés már enyhült.

1809-ben behívják katonának a napóleoni hadseregbe. A Spanyolország elleni háborúba indulnak. Mint olyan sokan abban az időben, ő is megszökik. Mons. Jerôme néven bujkál egy kis faluban. Amikor azután 1811 márciusában hazatérhet, akkor tudja meg, hogy édesanyja – egy hónappal az ő hazatérte előtt – meghalt. Végtelen fájdalmat él át. Később azt mondja: „Ezután már semmi emberi kötelékhez nem ragaszkodtam.” Apja, aki papi hivatását is sokáig ellenezte, meglehetősen zordan fogadja. Talán a katonaszökevény fia miatt átélt zaklatások is okozzák, hogy évekig neheztel rá. Jean Marie újra és újra próbálja kiengesztelni, elnyerni a bocsánatát.

3. BALGA BÖLCSESSÉG

Jean Marie tizenhét évesen ült be életében először az iskolapadba. Addig, a forradalom miatti zűrzavarban, a dardillyi iskolában szünetelt az oktatás. A tanulás, különösen a latin nyelv, óriási nehézséget jelentett a számára. Emiatt sok megaláztatás éri. A kisszemináriumban eltöltött évről – szokásos önróniájával – így nyilatkozott: „Verrières-ben volt egy kis szenvedni valóm.” Ezt a „butaságát” később előszeretettel hirdette, nagyította is. Gyakran ismételte: „Minden családban van egy nehézfejű gyerek, nálunk én voltam az.” Máskor ezt mondta: „Ha papok összejönnek, mindig úgy érzem közöttük magam, mint a falu bolondja.” Mindig nagyra értékelte a művelt papok tudását. Sokra becsülte az őt segítő káplánokat, papokat. „Olyan vagyok, mint egy nulla, aminek csak akkor van értéke, ha egy másik számot elé tesznek” – mondta. Ha egy-egy nehéz lelkiismereti problémára nem tudott választ adni, egy műveltebb paphoz küldte a gyónóját. Kevés tehetsége miatt gyakran kísértette a kétségbeesés érzése. Ez is közrejátszott abban, hogy háromszor is megpróbált elszökni a plébániájáról (1840, 1843, 1853).

Ez a kevés tudás azonban egyáltalán nem jelentette nála a tudás leértékelését. Esténként, amíg tehetett, rendszeresen olvasott teológiai vagy lelki témájú könyvekből. A plébánián kb. négyszáz könyv volt, amelyek közül több mint

százat ő maga vett. Ha okos pap járt a plébánián vendégségben, szerette kérdezgetni. Fiatal papként a beszédeire fél éjszakákat készült. Kész beszédgyűjteményekből próbált megtanulni részeket (annyira nem bízott a saját tudásának helyességében). Később aztán a püspöke, Mons. Devie – miután Vianney Szent János kétszáz nehéz lelkiismereti kérdést küldött el neki a rájuk adott helyes megoldással együtt – biztosította őt a bizalmáról, ami felszabadította arra, hogy merjen a saját gondolataival prédikálni. Ekkortól a beszédei egyszerű, lényegre törő, rövid mondatokból álltak, melyekben igen gyakran nagy lelki bölcsesség és mélység rejtőzött. Ahogyan Devie püspök mondogatta: „Hogy tudós vagy tudatlan az arsi plébános, nem tudom. De az biztos, hogy a Szentlélek megvilágosítja.” XVI. Benedek pápa írja, hogy a racionalizmus korában Isten ezt az egyszerű papot támasztotta. Hasonlóan ma, a sokszor még nehezebb kihívás, a relativizmus diktatúrája idején, az ő egyszerű bölcsessége mutat nekünk utat.

4. AZ ÉLŐ VÉDŐSZENT

A szent arsi plébános alakja mögött ott rejtőzik egy másik szent életű ember, akinek rengeteget köszönhetett, az écullyi plébános, Balley abbé. Amikor Jean Marie húszévesen megkérte az idős ágostonos szerzetest, hogy tanítsa őt, Balley abbé először ellenkezett. Ám amint egy kicsit jobban megismerte, azt mondta neki: „Légy nyugodt, barátom! Ha kell, feláldozom magam érted.” Felismerte a benne működő kegyelmet. A mindenki által becsült Balley abbé türelmes oktatásának és ajánlásainak köszönhető, hogy Jean Marie eljuthatott a papszentelésig. A sikeres vizsgát végül nem a lyoni szemináriumban tette le (ott a sok tanár látványa teljesen leblokkolta), hanem egyetlen professzor előtt az écullyi plébánián. A papszentelésre gyalog tette meg a 100 km-es utat Grenoble-ba.

Első kinevezését az écullyi plébániára kapta, Balley abbé káplánja lett. Gyónatási engedélyt egy éven át nem kapott. A 19. század legnagyobb gyónatója nem kapta meg a püspökétől a gyónatási engedélyt! Ő ezt természetes alázattal elfogadta. Amikor aztán megjött az engedély, az első, aki letérdelt eléje, hogy a feloldozását kérje, Balley abbé volt. A plébánián szerzetesi életet élnek szigorú napirenddel, közös imával, csendes étkezésekkel. A böjtölésben és egyéb vezeklésekben szinte versenyeznek egymással. A hívek írnak is a püspöknek az e miatti aggodalmukban. Sőt, ők is mindketten, a másik tudta nélkül, „feljelentik” egymást a püspöknél a túlzott vezeklés miatt, ugyanis aggodnak a másik egészségéért. Amikor két év káplánság után Balley abbé meghal, Jean Marie a legfontosabb emberi támaszát veszíti el. Ez az élő védőszent

azonban továbbra is kíséri, erősíti őt. Jean Marie elviszi az abbé tükrét, és azt a mosdója fölé akasztja. Azt mondja, onnan Balley abbé néz rá. Máskor megjegyzi: „Ha festő lennék, most is meg tudnám festeni az arcképét.” Milyen fontos volna, hogy a mai kispapoknak is legyenek ilyen élő védőszentjei!

5. A MOZGÉKONY EMBER

Vianney Szent János fürge, mozgékony ember volt. Néha hirtelen, meglepő módon cselekedett. Ha túlságosan tülekedtek a gyóntatószéke körül, olykor hirtelen elhatározással átment a templom másik oldalára gyóntatni. Fürge volt az észjárása is, azonnal a nyelvéen volt a kellő válasz egy-egy kérdésre. Megjegyzései gyakran humorosak voltak. Egy nagyon sokat beszélő hölgytől megkérdezte: „Asszonyom, melyik hónapban szokott a legkevesebbet beszélni?” Az asszony meglepetve felelte, hogy nem tudja. Mire ő: „Biztosan februárban, mert annak kevesebb napja van.”

Bár elsősorban a lelki életre, a Szentmisére és a gyóntatásra helyezte papi működésének súlypontját, igen sokat tett a plébániája életének felpozíciójáért is. A templomhoz harangtornyot és új kápolnákat építtet (kezdetben ő is dolgozik az építkezésnél), új oltárt és tabernákulumot készíttet, két ingyenes iskolát hoz létre. A lányok iskolája az első és talán legkedvesebb műve, amelyet tanítványai, Catherine Lassagne és (a szentség hírében meghalt) Benoite Lardet vezetnek. Erre a célra házat vesz 1824-ben. Az iskola 1827-től árvaházként is működik, mintegy hatvan árva lánynak ad otthont. Az otthonból kikerülő lányoknak munkát keres, anyagilag segíti őket, gyakran tanácsokat ad nekik. Az otthonért rengeteget tesz, a kis családi örökségét rááldozza. Később a tárgyait, még a fogait is eladja egy jámbor ereklyegyűjtőnek, hogy pénzt szerezzen. A fiúiskolát először kedves tanítványára, Jean Pertinand-ra bizza (az ő édesanyja a testvére volt Vianney Szent János első arsi kispapjának, Renard abbénak), később pedig az egyházmegyei alapítású Szent Család Testvériség szerzeteseire.

Óriási elszántsággal dolgozik. Már a tanulásban is rendkívül állhatatos. A dardillyi tanító gyakran mondogatta az iskolatársainak: „Bárcsak úgy igyekeznétek, mint Vianney!” Fiatal plébánosként sorra látogatja a házakat, ami abban az időben egyáltalán nem volt szokásos. Gyakran mondja aggódva, hogy el fog kárhozni, mert nem dolgozik eleget. Rendkívül szigorú napirendet diktál magának. Hajnali négykor megy át a templomba, és a reggeli Szentmiséig ott imádkozik. A falubeliek először, amikor a hajnalban átimbolygó kis fényt meglátják, azt hiszik, hogy tolvaj. Aztán lassan megértik, hogy egy szent kötött a falujukba. Később, ahogy nő az Arsba zárandoklók száma (1830-tól

évi kb. 30 ezer, később évi 80-100 ezer zarándok érkeznek), nyáron hajnali egykor megy át a templomba gyóntatni, és estig (a Szentmisét, a zsoltosza elmondását és a rövid ebédidőt leszámítva) gyóntat. Hajnalban – így mondja – „szükség van egy-két ostorcsapásra, hogy el tudjak indulni”. Plébánossága első hét évében rendkívül szigorúan böjtöl. Naponta csak egyszer étkezik, két szem krumplit és egy kis kenyérdarabot, néha lisztből sült lepényt eszik. Később, részben egészségi állapota miatt, rendszeren ebédel a lányiskolában. Az utolsó csepp erejéig végzi papi feladatát. Egyszer a rövid ebédszünete alatt meglátogatott egy beteget, aki később azt mondta róla: „Betegebb volt, mint én. Ahogy kilépett a szobám ajtaján, összeesett a fáradtságtól.” Vajon bennünk, mai papokban, van-e hasonló nagylelkűség, tűz, odaadás?

6. ELSZÁNT HARCOS

Ars hamar szembesült azzal, hogy az új plébános elszánt harcos. Hadat üzent a káromkodásnak, a vasárnapi munkának, a kocsmáknak, az éjszakába nyúló táncmulatságoknak. Ezt a harcot nem szidással akarta megvívni. Saját elmondása szerint soha nem szidalmazta híveit a szószékről. Sokkal inkább a saját imájával, vezeklésével akart hatni. Néhány év után a káromkodás valóban eltűnt a faluból. Az emberek azt mondogatták: „Hogyan mernénk egy ilyen szent ember jelenlétében azokat a bűnöket elkövetni?” A falu négy kocsmája, egyik a másik után, bezárt. Az első kettő a templom melletti két italmérés volt, ahová a férfiak mise helyett jártak. Az egyik kocsmá bezárásakor a szent plébános pénz is adott a tulajdonosnak, hogy más vállalkozásba tudjon kezdeni. A kocsmák bezárása jelentősen csökkentette a nyomort is, hiszen az ivás volt a nyomor egyik legfőbb oka. Később még hétszer próbáltak Arsban kocsmát nyitni, sikertelenül. Harcolt az arsi plébános a táncmulatságok ellen is, amelyek után igen gyakran súlyos bűnöket is elkövettek. Egyes híresztelések szerint nem oldozta fel azokat, akik táncmulatságon vettek részt. Ez a híresztelés azonban hamis. Ahogyan az akkori francia papság jó része, néha egy-két nappal elhalasztotta a feloldozást. Olyan esetről azonban, amikor emiatt megtagadta volna, csak egyről tudunk. Egy fiatal lány mondta azt a szüleinek, hogy a tánc az oka annak, hogy a plébános nem oldozza fel. Idős korában azonban ezt a – hamis – állítását visszavonta. Az esti tánc után hazajövő fiatalok gyakran azonnal a templomba mentek, ahol már ott volt a plébánosuk, és rögtön gyóntak is nála.

A szent pap óriási hatással volt a falujára. Az emberek rászoktak arra, hogy reggel térden állva, közös imával kezdjék a napot, lelki olvasmányt olvassanak a családban, és közös lelkiismeret-vizsgálatot tartsanak esténként. Amikor

Arsba érkezett, egyedül csak a plébániája megtérését kérte Istentől, és azt mondta, ezért cserébe kész mindenre. Megtette ezt a mindent, ami tőle telt, és megkapta, amit kért.

7. AZ EGYHÁZ GYERMEKE

Rendkívüli módon szerette, tisztelte Egyházát, amelytől a hitet, a szentséget, az élő Krisztust kapta. Ennek az Egyháznak mindig engedelmes fia akart lenni. Ahogyan újmisésként minden ellenvetés vagy kritika nélkül elfogadta, hogy nem kapott gyóntatási engedélyt, éppen így fogadta az Arsba helyezését is. A püspök azért helyezte őt Arsba, mert ez volt az egyik legkisebb plébánia, itt nem tehetett túl sok kárt. Ő Ars határába érve letérdelt, és megköszönte, hogy ilyen óriási feladatot kapott. Egyetlen lélek is akkora, mint a világmindenség, őrá pedig 230 lelket bízta!

A legnehezebb próba az volt számára, amikor elvették tőle legkedvesebb művét, a leányiskolát és árvaházat. Devie püspök 1847-ben az anyagi nehézségek, a tanítónők nem teljes értékű végzettsége, az intézmény bizonytalansága miatt az iskolát a Szent József nővérekre bízta. Ez azt is jelentette, hogy az árvaház megszűnt. Sok család szemére vetette ugyanis a plébánosnak, hogy az ő kislányuknak miért kell szedett-vedett, sokszor kétes előéletű lányokkal együtt tanulnia. Az arsi plébánosnak, aki talán titkon abban is bízott, hogy az élete utolsó éveit a Providence-ban (az általa létrehozott otthonban) töltheti, rendkívül nehéz volt ezt a püspöki döntést elfogadnia. De végül, rövid vívódás után ezt mondta: „Én nem látom ebben az Isten akaratát, de a püspök úr igen. Engedelmeskednünk kell.” Ezzel a dolog számára el volt rendezve, a döntést később senki előtt nem kritizálta.

8. EUKHARISZTIA, BŰNBÁNAT

Papi működésének középpontjában e két szentség áll. Nem kellene-e ebben is követnünk? A rengeteg külsődleges feladat, intézmények működtetése, médiában való megjelenés helyett nem kellene visszatérni a lényeghez? Vianney Szent Jánost mágnesként vonzotta az Eukharishtiában jelen lévő Krisztus. Ezért megy át hajnalban a templomba. Szinte otthona lesz a templom. A prédikációit gyakran megszakítja, a tabernákulum felé fordul, és csak ezt ismételgeti: „Ő itt van! Ő itt van!” Ezért is készítet új szószéket, hogy ne kelljen a taber-

nákulumnak háttal állva beszélnie. Az arsi emberekre lassan átragad ez az Eukharisztia iránti szeretet. Egyre többen jönnek be napközben a templomba. Híres maradt egy Chaffangeon nevű parasztember válasza, aki a plébánosra kérdésére, hogy mit imádkozik ilyen hosszan, ezt felelte: „Én nézem Őt, Ő néz engem.”

Mint gyóntatóra, az 1923-as népmisszió alkalmával figyelnek fel rá sokan. Egyre inkább híre megy szent életének, és a szomszéd településekről, később egyre messzebről is kezdik őt keresni. A lyoni pályaudvar külön ablakot nyit az arsi jegyek árusítására, amelyek nyolc napig érvényesek, hogy a gyónását mindenki el tudja végezni. Élete utolsó huszonhárom évét szinte teljes egészében a gyóntatószék „fogságában” tölti. A gyóntatásában is elsősorban a lénye az, ami hat az emberekre, a mély, szívekig látó tekintete, az életszentsége. Sokan mondták róla, hogy egy ártatlan gyermek tisztasága és öröme sugárzott belőle.

Életének legmélyebb titka nem az aszkézis, hanem a szeretet volt. Kezdetben szigorú prédikációi is egyre inkább erről a szeretetről szólnak. Arról az Istenről, aki „jobban szeret minket, mint a legjobb apa, mint a legszeretőbb édesanya”.

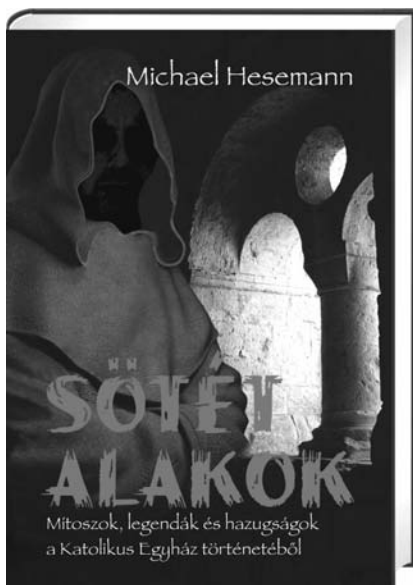
Ez a kedves szeretet a viselkedésének is alapmotívuma. Egy atyának, akit esernyő nélkül meglát a téren átszaladni, azonnal utána küld egy esernyőt. Ha egyedül végzi az esti litániát, mindig végigtérdeli, de ha más pap is ott van, akkor leül a vendég miatt.

„Isten egyik legnagyobb ajándéka egy plébánia számára egy szíve szerinti pap” – mondta Vianney Szent János. Az Egyház titokzatos termékenysége nem kis mértékben a papok odaadott életéből is források (XVI. Benedek pápa). Segítsen minket a szent arsi plébános példája, imája, hogy ilyen ajándék lehessünk Egyházunknak, plébániánknak, hogy általunk is működhessen a Szentlélek titokzatos életet, termékenységet adó ereje!

Michael Hesemann

Sötét alakok

Mítoszok, legendák és hazugságok a Katolikus Egyház történetéből

Már Somerset Maugham tudta, hogy a jó történet alkotóelemei: a vallás, a sznobizmus és a szexualitás. „Ha semmi rosszat sem írsz a Vatikánról, soha nem fogod eladni a könyvedet!” – magyarázta egyszer egy német kiadóvezető.

Ez – a kötetben is idézett – „jó tanács” számos mai bestseller-író sikerét megmagyarázza. - hírnév és az anyagi haszon reményében szenzációsnak tűnő állítások terjesztésével, valamint az egyháztörténelem homályos és kétes hírű alakjainak felvonultatásával sokan próbálják egyoldalúan láttatni a múltat. Éppen ezért szükséges olyan könyvek megjelenítése, melyek ellensúlyozzák a botránykeltő, féligazságokat terjesztő „fekete legendákat”.

Michael Hesemann izgalmas történelmi időutazásra hív bennünket: különleges látásmódot nyújt annak felfedezéséhez, hogy az egyház a történelem folyamán mindig kora gyermeke is volt, s hogy püspökei és papjai annak a társadalomnak a jegyeit viselték, amelyben éltek. Könyve mégsem ennek igazolására és védelmére készült, hanem azért, hogy hozzájáruljon a történelmi igazság feltárásához. Lebilincselő módon, történelmi alaposítással ad választ többek között ezekre a kérdésekre: Valóban nős volt Jézus? Léteznek eltitkolt evangéliumok? Tényleg élt Johanna, a nőpápa? Mi az igazság a Szent Grál, az inkvizíció vagy Galileo Galilei esete körül, hogyan történt a Templomos Rend felosztása, s valóban hallgatott-e XII. Piusz pápa a holokauszt idején?

272 oldal, keménytéblás

Ára: 3100 Ft

POSTAI RENDELÉS:

Szent István Társulat Vevőszolgálati Iroda, 1364 Budapest, Pf. 277.

TELEFON: 318-6957, FAX: 317-0974, E-MAIL: vevoszolgalat@stephanus.hu